

Sl.No. :

नामांक			Roll No.			

No. of Questions – 22

VU-55-Samanya Dar.

No. of Printed Pages – 7

यहाँ से काटिए

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2024

VARISHTHA UPADHYAYA EXAMINATION, 2024

सामान्य दर्शनम्

समय : 3 घण्टे 15 मिनट

पूर्णांक : 80

प्रश्न पत्र को खोलने के लिए यहाँ फाड़ें

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

- 1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्कः अनिवार्यतः लेख्यः।
- 2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः।
- 3) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराण्युत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि।
- 4) एकस्य प्रश्नस्य सर्वे भागाः एकत्र एव लेखनीयाः।
- 5) सर्वे प्रश्नाः संस्कृतमाध्यमेन उत्तरणीयाः।

यहाँ से काटिए

1) वस्तुनिष्ठ प्रश्नाः –

- i) शिवस्य स्मरणेन कतिविधानि दुखानि विनश्यन्ति। [1]
 अ) त्रिविधानि ब) द्विविधानि
 स) चतुर्विधानि द) पञ्चविधानि
- ii) चित्तभूमयः कति सन्ति – [1]
 अ) पञ्च ब) चतस्रः
 स) षट् द) तिस्रः
- iii) कः योगसूत्रकारः? [1]
 अ) गौतमः ब) जैमिनिः
 स) पतंजलि द) कपिलः
- iv) क्लिष्टाक्लिष्टा वृत्तयः कति सन्ति? [1]
 अ) षट् ब) पञ्च
 स) तिस्रः द) चतस्रः
- v) चित्तस्य परिणामः कतिविधः? [1]
 अ) एकविधः ब) द्विविधः
 स) चतुर्विधः द) त्रिविधः
- vi) “विदेहप्रकृतिलयानाम्” साधकानां समाधिः कथ्यते – [1]
 अ) गुणप्रत्ययः ब) भवप्रत्ययः
 स) उर्ध्वप्रत्ययः द) अधोप्रत्ययः
- vii) ईश्वरस्य प्रणिधानात् कः लाभः उक्तम् – [1]
 अ) उपाधिः ब) सन्धि
 स) समाधिः द) विधिः

- viii) “निरतिशयं सर्वज्ञबीजम्” कस्मिन् वर्तते – [1]
 अ) ईश्वरे ब) मानवे
 स) मन्दिरे द) लोके
- ix) तपः स्वाध्यायेश्वरप्रणिधानानि कथ्यते – [1]
 अ) ज्ञानयोगः ब) ध्यानयोगः
 स) साधनायोगः द) क्रियायोगः
- x) “क्लेशाः” कतिविधाः भवन्ति? [1]
 अ) पञ्च ब) त्रयः
 स) चत्वारः द) षट्
- xi) साधनानि कति? [1]
 अ) चत्वारि ब) पञ्च
 स) षट् द) त्रीणि
- xii) कर्मेन्द्रियं कथ्यते – [1]
 अ) ध्राणं ब) जिह्वा
 स) श्रवणं द) पाणिः
- xiii) सदानन्दः कः? [1]
 अ) आत्मा ब) मनः
 स) शरीरम् द) बुद्धिः
- xiv) आदिशंकराचार्येण प्रणीतः ग्रन्थोऽस्ति – [1]
 अ) विवेकचूडामणिः ब) योगदर्शनम्
 स) रामायणम् द) महाभारतम्
- xv) तपोमयी कः? [1]
 अ) राहुः ब) शनिः
 स) केतुः द) यमः

2) रिक्तस्थानानि पूरयत –

- i) सुखानुशयी। [1]
- ii) संयोगो हेयहेतुः। [1]
- iii) तदभावे संयोगाभावो हानं तद्दृशेः। [1]
- iv) यमाः। [1]
- v) ब्रह्मचर्यप्रतिष्ठायां। [1]
- vi) सुखलाभः। [1]
- vii) धारणासु च मनसः। [1]

3) अतिलघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः –

- i) बुद्धिन्द्रियाणि कानि? [1]
- ii) मोक्षस्य प्रथमहेतुः निगद्यते। [1]
- iii) स्थूलशरीरहेतवः कति? [1]
- iv) शरीरपोषणार्थं कं दिदृक्षति? [1]
- v) विष्णुः परमं पदं के यान्ति? [1]
- vi) चित्तवृत्ति निरोधः कः? [1]
- vii) कीदृशी चित्तवृत्तिः मनसः एकाग्रतायां सहायकः भवति। [1]
- viii) अभिमतध्यानात् किं भवति? [1]
- ix) क्लेशतनुकरणार्थं का भावना भवति? [1]
- x) रागस्य लक्षणं किम्? [1]

लघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः –

- 4) तितिक्षायाः लक्षणं किम्? [2]
- 5) गुरूलक्षणं किम्? [2]
- 6) सूक्ष्मशरीरं किम्? [2]
- 7) मनसः विकाराः के? [2]
- 8) के तमोगुणाः? [2]
- 9) आत्मनः विशेषणानि कानि? [2]
- 10) श्रद्धालक्षणं लिखत। [2]
- 11) कः योगः? [2]
- 12) असम्प्रज्ञातसमाधिः कः? [2]
- 13) कः ईश्वरः? [2]
- 14) उपासनायाः फलं किम्? [2]
- 15) क्रियायोगः कः? [2]

दीर्घोत्तरीय प्रश्नाः

16) कस्यचिदेकस्य विवेचनं कुरुत - [3]

क) वृत्तयः।

ख) उपासना-स्वरूपम्।

17) कस्यचिदेकस्य विवेचनं कुरुत - [3]

क) समापत्तिः।

ख) अविद्या।

18) कस्यचिदेकस्य विवेचनं कुरुत - [3]

क) प्रज्ञा-स्वरूपम्।

ख) योगाङ्ग-स्वरूपम्।

19) कस्यचिदेकस्य विवेचनं कुरुत - [3]

क) आत्मजिज्ञासा-निरूपणम्।

ख) अधिकारिणः लक्षणान्तरम्।

निबन्धात्मकाः प्रश्नाः

20) यमस्य स्वरूपं विवेचयत।

[4]

अथवा

नियमस्य स्वरूपं विवेचयत।

21) कस्यचिदेकस्य श्लोकस्य स्वपाठ्यग्रन्थानुसारं व्याख्या कार्या –

[4]

स्वयं ब्रह्मा स्वयं विष्णुः स्वयमिन्द्रः स्वयं शिवः।

स्वयं विश्वमिदं सर्वं स्वस्मादन्यत्र किञ्चन॥

अथवा

शान्ता महन्तो निवसन्ति सन्तो।

वसन्तवल्लोकहितं चरन्तः॥

तीर्णा स्वयं भीमभवार्णवं जना।

न हेतुनान्यानपि तारयन्तः॥

22) कस्यचिदेकस्य श्लोकस्य स्वपाठ्यग्रन्थानुसारं व्याख्या कार्या –

[4]

उद्धरेदात्मनात्मानं मग्नं संसार वारिधौ।

योगारूढत्वमासाद्य सम्यग्दर्शननिष्ठया॥

अथवा

न जायते नो म्रियते न वर्धते।

न क्षीयते नो विकरोति नित्यः।

विलीयमानोऽपि वपुष्यमुष्मिः।

न लीयते कुम्भ इवाम्बरः स्वयम्॥

DO NOT WRITE ANYTHING HERE